

Forslag

til

Lov om forsorgen for åndssvage og andre særlig svagtbegavede.

(Vedtaget af folketinget ved 3. behandling den 12. maj 1959.*)

Kapitel I.

Forsorgens organisation.

§ 1. Statens forsorg for åndssvage og andre særlig svagtbegavede udøves under socialministerens ledelse af en selvejende institution.

Stk. 2. Institutionen godkendes i henhold til § 67 i lov om offentlig forsorg og ledes af en bestyrelse i forbindelse med de i § 3, stk. 1, nævnte forsorgscentre. Bestyrelsen består af 8 af socialministeren beskikkede medlemmer samt en formand, forsorgschefen, der udnævnes af kongen. Et medlem, der skal være speciallæge i psykiatri, og som ikke må være ansat ved åndssvageforsorgen, udpeges efter indstilling fra sundhedsstyrelsen. Et medlem, der skal være pædagogisk uddannet, udpeges efter forhandling med undervisningsministeren. Et medlem udpeges efter indstilling fra en dertil af socialministeren godkendt landsomfattende sammenslutning af forældre og andre pårørende til åndssvage. De øvrige 5 medlemmer beskikkes blandt personer, der må antages at have indsigt i og interesse for åndssvageforsorgen, og således at der ved valget så vidt muligt søges sikret en ligelig repræsentation fra de forskellige dele af landet. Medlemmerne, der beskikkes for 4 år, svarende til den for kommunalbestyrelser gældende valgperiode, oppebærer et honorar, der fastsættes af socialministeren.

Stk. 3. Efter forhandling med boligministeren kan socialministeren tilforordne bestyrelsen en særlig sagkyndig til at bistå ved behandlingen af sager vedrørende bygge- og anlægsarbejder.

§ 2. Det påhviler bestyrelsen efter nærmere af socialministeren fastsatte regler at administrere denne lov, at følge udviklingen inden for området og over for socialministeren at fremsætte forslag til sådanne foranstaltninger, som udviklingen gør ønskelig.

§ 3. Socialministeren drager omsorg for, at der til udøvelse af forsorgen oprettes lokale forsorgscentre, og at der inden for hvert forsorgscenter findes de til enhver tid fornødne institutioner og andre hjælpeforanstaltninger til opnåelse af forsorgens formål.

Stk. 2. Ved hvert forsorgscenter oprettes et tilsynsråd, der har til opgave at føre tilsyn med forsorgens udøvelse og at samvirke med de lokale ledere om administrationen af de i området beliggende institutioner til opnåelse af forsorgens formål. Der kan tillægges tilsynsrådets medlemmer et honorar, der bevilges på de årlige finanslove.

Stk. 3. Til tilsynsrådets møder tilkaldes som regel forsorgscentrets lokale ledere.

Stk. 4. De nærmere regler om oprettelse af forsorgscentre og om oprettelse af lokale tilsynsråd fastsættes af socialministeren.

§ 4. Der nedsættes af socialministeren et nævn (centralnævnet), der består af en formand, der opfylder betingelserne for at kunne blive landsdommer, en socialpraktiker og en af forsorgen uafhængig speciallæge i psykiatri, og for hvilket de af vedkommende overlæge i henhold til § 9, stk. 5, 2. punktum, og § 10 truffne afgørelser om iværksættelse og ophør af forsorg kan indbringes.

*) Se FT: 643, 839, 4518, 4629; A. 1121; B. 913, 943. Lov nr. 192 af 5. juni 1959.

Stk. 2. Nævnet fastsætter selv sin forretningsorden.

Stk. 3. Udgiften ved nævnets virksomhed, herunder honorarer til medlemmerne og sekretær, afholdes af staten og bevilges på de årlige finanslove.

Kapitel II.

Iværksættelse og ophør af hjælpeforanstaltninger.

§ 5. Berettiget til at modtage hjælp og bistand fra åndssvageforsorgen er enhver, der er åndssvag, eller hvis tilstand ganske må ligestilles med åndssvaghed, og som skønnes at have behov for hjælpeforanstaltninger.

§ 6. Anmodning om hjælp og bistand eller om ophør heraf kan fremsættes af pågældende selv eller af andre personer eller myndigheder, hvem det efter de foreliggende omstændigheder påhviler at tage sig af pågældendes forhold, jfr. i øvrigt § 7.

Stk. 2. Blicher forsorgens myndigheder i øvrigt bekendt med, at en person må antages at have behov for åndssvageforsorgens hjælpeforanstaltninger, skal den foranledige foretaget de fornødne undersøgelser til klarlæggelse af, om hjælp og bistand bør ydes. Skønnes dette at være tilfældet, skal forsorgen yde fornøden vejledning med henblik herpå og skal i påkommende tilfælde drage omsorg for, at hjælpeforanstaltninger iværksættes.

Stk. 3. Når betingelserne for hjælpeforanstaltningernes opretholdelse ikke længere skønnes at være til stede, skal foranstaltningerne bringes til ophør, og det påhviler vedkommende overlæge at drage omsorg herfor.

§ 7. Socialministeren fastsætter regler for, i hvilket omfang offentlige myndigheder, læger, lærere og andre, der i deres virksomhed kommer i forbindelse med åndssvage og andre svagtbegavede, skal afgive indberetning til åndssvageforsorgen. Reglerne om indberetning fra læger og lærere fastsættes efter forhandling henholdsvis med indenrigsministeren og undervisningsministeren.

Kapitel III.

Særlige foranstaltninger vedrørende børn og unge.

§ 8. Der gives af forsorgen forældre med børn, der er åndssvage, eller hvis tilstand ganske må ligestilles hermed, fornøden vejledning om disse børns pleje, behandling m. v. og om forsorgens muligheder for at yde hjælp og bistand.

Stk. 2. Såfremt forsorgens anvisninger ikke følges, kan hjælpen fra åndssvageforsorgen kun ydes under iagttagelse af reglerne i afsnit II i lov om offentlig forsorg.

§ 9. Et barn, der er åndssvagt, eller hvis tilstand ganske må ligestilles med åndssvaghed, og som af denne grund ikke kan følge undervisningen i den almindelige folkeskole eller dennes særlige undervisning for børn med små evner, jfr. § 2, stk. 2, og § 29, stk. 2, i lovebkendtgørelse nr. 220 af 18. juni 1958 om folkeskolen, er undergivet undervisnings- og oplæringspligt efter de i nærværende lov nærmere fastsatte bestemmelser.

Stk. 2. Undervisnings- og oplæringspligten indtræder fra det tidspunkt, da barnet efter de til enhver tid i lov om folkeskolen fastsatte bestemmelser ville have været undergivet undervisningspligt, og vedvarer normalt til det fyldte 21. år. I særlige tilfælde kan pligten ophæves på et tidligere tidspunkt, dog først fra det tidspunkt, da den i lov om folkeskolen hjemlede undervisningspligt ophører. Nærmere regler herom fastsættes af socialministeren.

Stk. 3. Undervisnings- og oplæringspligten anses for opfyldt, når forsorgens anvisninger herom følges.

Stk. 4. Undervisnings- og oplæringspligten kan opfyldes ved, at der ved hjemmeundervisning eller på anden måde sørges for pågældendes undervisning, oplæring og almindelige udvikling, såfremt dette ikke strider mod pågældendes tarv.

Stk. 5. Opfyldes undervisnings- og oplæringspligten ikke, kan hjælpen fra åndssvageforsorgen kun ydes under iagttagelse af reglerne i afsnit II i lov om offentlig forsorg. For så vidt angår unge mellem 18 og 21 år, der ikke er omfattet af reglerne i afsnit II i lov om offentlig forsorg, træffer

forsorgen dog selv afgørelse med hensyn til undervisnings- og oplæringspligtens opfyldelse. Den trufne beslutning kan af pågældende selv eller den, der handler på hans vegne, kræves forelagt det i § 4 omhandlede centralnævn til afgørelse. I øvrigt finder reglerne i § 10, stk. 5 og 6, og § 11 tilsvarende anvendelse.

Stk. 6. Der kan med socialministerens godkendelse og efter forhandling med bestyrelsen ydes tilskud til oprettelse og drift af kommunale eller private institutioner for åndssvage.

Kapitel IV.

Særlige regler vedrørende voksne.

§ 10. Enhver person over 18 år, der er åndssvag, eller hvis tilstand ganske kan ligestilles hermed, og som ikke er omfattet af reglerne i kap. III, er forpligtet til at modtage hjælp i medfør af denne lov, for så vidt vedkommende overlæge skønner, at pågældende må anses som farlig for sig selv eller andre.

Stk. 2. Iværksættelse af hjælpeforanstaltninger i henhold til stk. 1 kan kun ske på grundlag af en erklæring udstedt af en læge, der ikke er ansat ved åndssvageforsorgen.

Stk. 3. Når begæring om hjælpeforanstaltningernes ophør fremsættes, skal vedkommende overlæge snarest muligt og inden 14 dage efter modtagelsen af begæringen tage stilling til, om denne bør nyde fremme. Uden for de i stk. 1 nævnte tilfælde må begæring om hjælpeforanstaltningernes ophør ikke nægtes, medmindre det må antages, at disse foranstaltningers ophør vil medføre væsentlige ulemper for pågældende selv. Samtidig med meddelelsen om den trufne beslutning skal der gives pågældende underretning om adgangen til at begære sagen forelagt det i § 4 omhandlede centralnævn.

Stk. 4. Den trufne beslutning om iværksættelse eller opretholdelse af hjælpeforanstaltninger kan af pågældende selv eller den, der handler på hans vegne, kræves forelagt det i § 4 omhandlede centralnævn til afgørelse.

Stk. 5. Centralnævnet skal træffe afgørelse snarest muligt og inden 1 måned efter ankens modtagelse. Afgørelsen træffes ved

almindeligt flertal og skal ledsages af begrundelse.

Stk. 6. Har centralnævnet truffet afgørelse, kan sagen ikke rejses på ny over for nævnet, før der er forløbet 1 år fra afgørelsens dato, medmindre nævnet har fastsat en kortere frist. Hvis dom er afsagt, regnes fristen fra dommens afsigelse.

§ 11. Centralnævnets afgørelser kan inden 1 måned begæres forelagt retten til afgørelse i overensstemmelse med de i retsplejelovens kapitel 43. a. fastsatte regler. Begæringen om forelæggelse for retten kan fremsættes af pågældende selv eller den, der handler på hans vegne.

Stk. 2. Har centralnævnet godkendt en i medfør af § 9, stk. 5, 2. punktum, eller § 10 truffen beslutning, skal der samtidig med meddelelsen herom gives den, der har indanket sagen, underretning om adgangen til at begære sagen forelagt for domstolene og om den herfor fastsatte frist.

Stk. 3. Er lovligheden af nævnets afgørelse stadfæstet ved dom, kan begæring om fornyet prøvelse ikke rejses med pligt for forsorgen til at forelægge sagen for retten efter retsplejelovens § 469, forinden der er forløbet 1 år fra dommens afsigelse, medmindre retten fastsætter en kortere frist.

Stk. 4. Reglerne i denne paragraf finder tilsvarende anvendelse i tilfælde, hvor beslutning om iværksættelse af åndssvageforsorg for åndssvage, hvis tilstand rummer fare for retssikkerheden, er truffet af overøvrigheden.

§ 12. I de tilfælde, hvor hjælpeforanstaltninger iværksættes eller opretholdes i medfør af § 9, stk. 5, 2. punktum, eller § 10, påhviler det forsorgen samtidig med beslutningen herom at give skifteretten på den pågældendes hjemsted, i København magistraten, meddelelse herom, for at der kan blive beskikket ham en dertil egnet og villig tilsynsværge. Hvis forholdene ikke taler derimod, bør den pågældendes eget ønske tages i betragtning ved beskikkelsen.

Stk. 2. I andre end de i stk. 1 omhandlede tilfælde påhviler det på tilsvarende måde forsorgen at foranledige en tilsynsværge beskikket, hvis den åndssvage selv fremsætter ønske herom eller forholdene i øvrigt taler derfor.

Stk. 3. Tilsynsværgen skal holde sig underrettet om den åndssvages tilstand og drage omsorg for, at hjælpeforanstaltningerne ikke opretholdes længere end nødvendigt.

§ 13. Det påhviler politiet på begæring af forsorgen at yde bistand ved iværksættelse af hjælpeforanstaltninger og ved pågældendes fremstilling for retten efter nærmere af justitsministeren efter forhandling med socialministeren fastsatte regler.

Kapitel V.

Forskellige bestemmelser.

§ 14. Betalingen for åndssvageforsorgens hjælpeforanstaltninger fastsættes af socialministeren i overensstemmelse med reglerne i lov nr. 77 af 14. marts 1934 om fastsættelse af betalingen for anbringelse af personer, der i henhold til forsorgsloven undergives særforborg. Der vil dog ikke være at erlægge betaling for ophold i forsorgens børnehaver, skoler, beskæftigelseshjem og tilsvarende foranstaltninger, der ikke kræver indlæggelse på institution, eller for observationsophold, jfr. dog § 15.

Stk. 2. Er pågældende eller dennes forsørger ikke i stand til at udrede hele den fastsatte betaling, gælder bestemmelsen i § 69, stk. 3, i bekendtgørelse nr. 329 af 19.

november 1958 af lov om offentlig forsorg. Bestemmelsen i § 12, stk. 2, 1. punktum, i nævnte bekendtgørelse finder tilsvarende anvendelse for børn over 15 år, der modtager hjælp fra åndssvageforsorgen.

§ 15. De hidtil gældende regler om iværksættelse og ophævelse af åndssvageforsorg i henhold til dom og om indlæggelse til observation på åndssvageinstitutioner ifølge retskendelse berøres ikke af denne lov.

§ 16. Denne lov træder i kraft den 1. oktober 1959. Samtidig ophæves lov nr. 21 af 21. februar 1902, lov nr. 18 af 10. februar 1905, lov nr. 163 af 10. maj 1915 og § 254 i bekendtgørelse nr. 329 af 19. november 1958 af lov om offentlig forsorg. Endvidere ophæves lov nr. 171 af 16. maj 1934 om foranstaltninger vedrørende åndssvage som ændret ved lov nr. 178 af 11. juni 1954 og lov nr. 68 af 26. marts 1958 bortset fra lovens §§ 6-9 om sterilisation, dog således at forslag til revision af disse bestemmelser forelægges folketinget senest i folketingsåret 1962-63.

Stk. 2. Denne lov kan — for så vidt angår Færøerne efter forhandling med det færøske hjemmestyre — ved kongelig anordning sættes i kraft for Færøerne og for Grønland med de lempelser, som ifølge de særlige stedlige forhold måtte findes hensigtsmæssige.

Gustav Pedersen.

/ Horn.